

Приватний вищий навчальний заклад
Університет Короля Данила

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ
АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ**

**з дисциплін «Лінгвокраїнознавство країн основної іноземної мови»,
«Порівняльна лексикологія», «Теорія перекладу»**

Освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»
для студентів IV курсу денної та заочної форм навчання
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»
спеціальності 035 «Філологія»

Івано-Франківськ – 2021

Методичні вказівки з організації та проведення атестаційного екзамену з дисциплін «Лінгвокраїнознавство країн основної іноземної мови», «Порівняльна лексикологія», «Теорія перекладу» для студентів IV курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» денної та заочної форм навчання галузі знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 035 «Філологія». Івано-Франківськ: ПВНЗ Університет Короля Данила, 2021.

Укладачі:

Михайленко В.В. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри перекладу та філології.

Місягіна І.М. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри перекладу та філології.

Цимбаліста Л.Р. – старший викладач, заступник завідувача кафедри перекладу та філології.

*Затверджено на засіданні кафедри перекладу та філології
Протокол № 6 від 4 лютого 2021 р.*

Зміст

Вступ.....	4
1. Загальні правила організації та проведення атестаційного екзамену	5
1.1 Організація та порядок проведення атестаційного екзамену.....	5
1.2 Структура екзаменаційного білета (комплексного кваліфікаційного завдання).....	6
2. Програма атестаційного екзамену.....	7
2.1 Навчальна дисципліна «Порівняльна лексикологія».....	7
2.2 Навчальна дисципліна «Теорія перекладу».....	9
2.3 Навчальна дисципліна «Лінгвокраїнознавство країн основної іноземної мови».....	11
4. Критерії оцінювання відповіді на питання екзаменаційного білета...	13

ВСТУП

Методичні рекомендації розроблені відповідно до вимог галузевих стандартів вищої освіти підготовки фахівців рівня «Бакалавр» за напрямом підготовки 03 «Гуманітарні науки» і мають на меті надання допомоги студентам при підготовці до атестаційного кваліфікаційного екзамену.

Атестація студента здійснюється після завершення ним навчання у вищому навчальному закладі за певним освітньо-кваліфікаційним рівнем.

До складання атестаційного екзамену, що проводиться на відкритому засіданні державної комісії, допускають студентів, які виконали всі вимоги навчального плану.

Атестаційний екзамен проводиться як комплексна перевірка знань студентів з таких навчальних дисциплін:

1. Порівняльна лексикологія
2. Теорія перекладу
3. Лінгвокраїнознавство країн основної іноземної мови

Зміст комплексних кваліфікаційних завдань (ККЗ), що виносяться на атестаційний екзамен, орієнтується на діагностику рівня опанування бакалавром професійних компетенцій, що визначені у Стандарті вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія», освітньо-кваліфікаційній характеристиці, варіативній частині освітньо-кваліфікаційної характеристики, а також засобах діагностики якості вищої освіти.

1. ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1.1. *Організація та порядок проведення атестаційного екзамену*

Деканат, спільно із випускаючою кафедрою, формує екзаменаційну комісію і затверджує форму задачі екзамену. Екзаменаційна комісія створюється щорічно для проведення атестації – атестаційних екзаменів (у формі виконання ККЗ) та діє протягом календарного року як єдина для денної, заочної форм навчання з кожної спеціальності.

Голова ЕК призначається Міністерством освіти і науки України за пропозицією ректора університету з представників галузей-замовників. До складу комісії входять викладачі випускаючих та профільних кафедр, провідні фахівці виробництва, наукових установ. Персональний склад ЕК затверджується ректором не пізніше ніж за місяць до початку роботи.

Робота ЕК проводиться у терміни, передбачені навчальними планами. Графік роботи комісії затверджується ректором.

Студенти, які не склали атестаційний екзамен, допускаються до повторного складання протягом трьох років.

Атестаційний екзамен проводиться в усній формі відповідно до затвердженої програми.

До студентів доводять програму екзамену, довідкову літературу.

Розпорядженням по факультету оголошують розклад складання екзамену і проведення консультацій. Консультації проводять провідні викладачі випускної кафедри.

Екзамен проводять в навчальних групах згідно із розкладом. Всі студенти групи сформованої деканатом повинні з'явитися до початку екзамену в аудиторію, що вказана в розкладі.

На підготовку відповіді на питання в білеті студенту відводиться 0,5 години. Під час екзамену забороняється:

- використовувати будь-яку літературу, записи, мобільні телефони;
- підказувати, говорити, надавати консультації студентами один одному;
- консультуватися з членами державної екзаменаційної комісії;
- виходити з аудиторії з будь-якими робочими аркушами.

На відповіді (включно з додатковими питаннями) відводять 30 хвилин. Порядок відповідей на питання визначає сам студент. Відповідь студента на питання екзаменаційного білета повинна бути чіткою, логічною та науково-обгрунтованою. Відповідь слід будувати в єдності теорії та практики з підтвердженням теоретичних положень конкретними фактами.

Екзаменаційна комісія має право ставити додаткові питання білета, як поглибленого, так і доповненого характеру, та що не виходять за рамки програми державного екзамену.

Екзаменаційна комісія (після завершення екзамену всіма студентами) ухвалює рішення і оголошує результати державного екзамену.

1.2. Структура екзаменаційного білета (комплексного кваліфікаційного завдання)

Екзаменаційний білет складається з трьох питань з таких *навчальних дисциплін*: Порівняльна лексикологія, Теорія перекладу, Лінгвокраїнознавство країн основної іноземної мови.

Завдання білету мають міждисциплінарний (інтегрований) характер, спрямований на виявлення сформованості аналітичних, діагностичних, прогностичних умінь випускника. Білети рівноцінні за складністю і трудомісткістю та забезпечують перевірку готовності випускника до професійної діяльності.

2. ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Програма державного екзамену на присвоєння освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» зі спеціальності 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» складена згідно з освітньо-професійною програмою та навчальним планом.

2.1. Навчальна дисципліна «Порівняльна лексикологія»

Зміст навчальної програми (Затверджено на засіданні кафедри перекладу та філології протокол №6 від 4.02.2021 р.)

1. The object and subdivisions of lexicology
2. The sphere of contrastive lexicology
3. The tasks of contrastive lexicology, its theoretical and practical value
4. The connection of lexicology with phonology
5. The connection of lexicology with morphology and syntax
6. The connection of lexicology with semantics and syntax
7. The connection of lexicology with pragmatics
8. The connection of lexicology with phraseology and stylistics
9. The stages of linguistic investigation
10. The Immediate constituents analysis
11. The method of Distributional analysis
12. The method of Transformational analysis
13. The method of Componential analysis
14. The word as a fundamental unit of the language
15. Morphemes, free and bound forms
16. Root and affixational morphemes
17. The morphemic structure of English and Ukrainian word
18. The classification of the principal types of word-formation
19. Affixation as a type of word-formation
20. Compounding as a type of word-formation
21. Sound-interchange as a type of word-formation
22. Stress-interchange as a type of word-formation
23. Backformation as a type of word-formation
24. Lexicalization as a type of word-formation
25. Reduplicatives
26. Abbreviations (Clippings, Acronyms, Blends)
27. Conversion as a type of word-formation
28. The lexical meaning of the word and its semantic structure
29. The denotative and connotative meaning of the word
30. Semantic change. Polysemy.
31. Semantic change. Metaphor
32. Semantic change. Metonymy
33. Litotes. Irony. Euphemisms
34. Synonyms. Classifications of synonyms. Sources of synonymy.
35. Antonyms. Classifications of antonyms. Criteria of antonyms.
36. Homonyms. Classifications of homonyms. Sources of homonyms.

37. Classifications of phraseological units. Synonyms in phraseology. Antonyms in phraseology.

38. Special literary vocabulary: neologisms; archaisms

39. Special Colloquial vocabulary (dialects, slang).

Література для підготовки з дисципліни «Порівняльна лексикологія»

Базова

1. Мизин Т.О. *Курс лекцій з порівняльної лексикології англійської та української мов.* Київ, 2005. 58 с.
2. Каліберда О. О. *English Lexicology: Lecture Course.* Бердянськ : ФО-П Ткачук О.В., 2015. 216 с. (англ. мов.)
3. Арнольд И.В. *Лексикология современного английского языка.* Москва: Высшая школа, 1986. 296 с.
4. Верба Л.Г. *Порівняльна лексикологія англійської та української мов.* Вінниця: Нова книга, 2003. 160 с.
5. Квеселевич Д.І. *Практикум з лексикології сучасної англійської мови: Modern English Lexicology in Practice.* Вінниця: Нова книга, 2001. 127 с.
6. Корунець І.В. *Порівняльна типологія англійської та української мов.* Вінниця: Нова книга, 2003. 464 с.
7. Раєвська Н.М. *Лексикологія англійської мови.* Київ: Вища школа, 1979. 303 с.
8. Смирницкий А.И. *Лексикология английского языка.* Москва: Иностранная литература, 1956. 250 с.
9. Шевченко Л.Ю., Різун В.В., Лисенко Ю.В. *Сучасна українська мова.* Київ: Либідь, 1993. 336 с.
10. Ginzburg N. *A course in modern English Lexicology.* Moscow: Higher School Publ. House, 1966. 275 p.

Допоміжна

1. Мостовий М.І. *Лексикологія англійської мови.* Харків: Основа, 1993. 255 с.
2. Литвин Ф.А. *Многозначность слова в языке и речи.* Москва: Высшая школа, 1984. 119 с.
3. Беляевская Е.Г. *Семантика слова.* Москва: Высшая школа, 1987. 128 с.
4. Заботкина В.И. *Новая лексика современного английского языка.* Москва: Высшая школа, 1989. 126 с.
5. Fischer R. *Lexical change in present-day English: A corpus-based study of the motivation, institutionalization, and productivity of creative neologisms.* Tübingen: Narr, 1998, IX. 209 p.
6. Lewis N. *Instant word power.* New York etc.: Signet, 1981, XIV. 386 p.

2.2.

Навчальна дисципліна «Теорія перекладу»

Зміст навчальної програми

Теорія перекладу (Затверджено на засіданні кафедри перекладу та філології

протокол №6 від 4.02.2021 р.)

40. The definition, subject and tasks of translation theory as a science.
41. Translation as a peculiar type of communication.
42. “Translation” and “interpretation”: the difference between the notions.
43. Semiotic approach to translation.
44. Communicative approach to translation.
45. Equivalence as the reproduction of a source language text by the target language means.
46. Levels of equivalence.
47. Unit of translation.
48. Types of translation.
49. Literal translation and its peculiarities.
50. Verbal translation and its peculiarities.
51. Word-for-word translation, the main points.
52. The interlinear way / method of translating.
53. The research of machine translation.
54. Functional classification: Literary and informative translating.
55. Descriptive and antonymic translating.
56. A concept of untranslatability. The loss of meaning.
57. A short historical outline of European and Ukrainian translation.
58. Types of translation techniques. Ways of achieving equivalence. General scope.
59. Translation transcription.
60. Transliteration.
61. Calque translation.
62. Lexicological aspects of translation. Translating of idiomatic/phraseological and stable expressions.
63. Transformations of some idioms in the process of translating.
64. Grammar transformations in translation. General scope.
65. Grammar problems of translation. Formal differences between a source text and a target text.
66. Grammatical aspects of translation. Translating the article.
67. Asyndetic noun clusters, ways of rendering their meaning into Ukrainian.
68. Translating of English verbals and verbal constructions. General scope.
69. Ways of rendering the lexico-grammatical meanings and functions of the English infinitive.
70. English modal verbs having not always modal verbs equivalents in Ukrainian.
71. Ways of translating the Participles and Participial Constructions.
72. Translation of the Gerund and Gerundial Complexes.
73. Ways of Conveying the Passive Voice Constructions.
74. Identification of the pseudo-internationalisms referred to as «the false friends of the translator».
75. Translation of loan internationalisms.
76. Units of nationally based lexicon and ways of their translation.
77. Translation of metaphors and phraseological units and stable expressions.
78. Antonymic translation. Reasons for antonymic translation.

Список літератури для підготовки з дисципліни «Теорія перекладу»

Базова література:

1. Арутюнова Н. Д. *Язык и мир человека*. Москва: Языки русской культуры, 1999. 896 с.
2. Белова А. Д. *Лингвистические аспекты аргументации*. Киев: Астрал, 1997. 310 с.
3. Белехова Л. І. *Словесно-поетичний образ в історико-типологічній перспективі: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі американської поезії)*. Херсон : Атлант, 2000. – 368 с.
4. Гальперин И. Р. *Текст как объект лингвистического исследования*. Москва: Наука, 1981. 138 с.
5. Гак В. Г. *Языковое преобразование*. Москва: Школа "Языки русской культуры", 1998. 768 с.
6. Жлуктенко Ю. О. *Мовні контакти*. Киев: КУ, 1966. 134 с.
7. Зорівчак Р. *Боліти болем слова нашого...* Львів: Львівський національний університет ім. Івана Франка. 2005. 294 с.
8. Кияк Т. Р. *Теорія та практика перекладу (німецька мова)*. Вінниця: Нова книга, 2006. 592 с.
9. Карасик В. Н. *Язык социального статуса*. Москва: Наука, 1980. 329 с.
10. Корунець І. В. *Теорія і практика перекладу (аспектний переклад)*. Вінниця: Нова книга, 2001. 448 с.
11. Михайленко В.В. *Алгоритми перекладу*. Чернівці: Рута, 1994. 120 с.
12. Михайленко Валерій. Когнітивний параметр моделі перекладу. *Біблія і культура*, Вип. 6, 393-397.
13. Радчук В. Д. Перекладацька проба. *Вісник СумДУ. Серія Філологічні науки*, 2004, №4(63), 149–154.
14. Швачко С. О. *Навчити вчитися!*. Вінниця: Нова книга, 2006. 133 с.
15. Швачко С. О. *Проблеми синхронного перекладу*. Вінниця: Фоліант, 2004. 112 с.
16. Швачко С. О. *Вступ до мовознавства*. Вінниця: Фоліант, 2005. 221 с.

Допоміжна література:

1. Бабич Н. *Основи теорії і практики перекладу*. Чернівці, 2003. 103 с.
2. Виноградов В.С. *Введение в переводоведение: общие и лексические вопросы*. Москва: ИОСО РАО, 2001. 223 с.
3. Засекіна Л.В., Засекін С.В. Когнітивні та комунікативні аспекти перекладу художнього тексту. *Науковий вісник ВДУ. Серія Філологія*, 2001, 5-9.
4. Зорівчак Р.П. *Реалія і переклад (на матеріалі англійських перекладів української прози)*. Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1989. 216 с.
5. Зорівчак Р.П. *Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія (на матеріалі перекладів творів української літератури англійською мовою)*. Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1983. 175 с.
6. Комиссаров В.Н. *Современное переводоведение*. Москва, 2002.
7. Семенец О.Е., Панасьев А.Н. *История перевода (Средневековая Азия, Восточная Европа X-XIII вв.)*. Киев: Либідь, 1991. 365 с.
8. Якобсон Р.О. О лингвистических аспектах перевода. *Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике*, 1978, 16-22.
9. *Основи перекладознавства*. Чернівці: Рута, 2007. 319 с.

2.3. Навчальна дисципліна «Лінгвокраїнознавство країн основної іноземної мови»

Зміст навчальної програми (Затверджено на засіданні кафедри перекладу та філології протокол №6 від 4.02.2021 р.)

79. Linguistic Country Studies as a Science.
80. Basic Notions and Terms of Linguistic Country Studies.
81. Variants of English.
82. English Language Picture of the World.
83. Timeline of the UK History.
84. Timeline of the US History.
85. Timeline of the Canadian History.
86. Timeline of the Australian History.
87. Timeline of the New Zealand History.
88. Economy of the USA.
89. Economy of the UK.
90. Economy of Canada.
91. Economy of Australia.
92. Economy of New Zealand.
93. Political System of the USA.
94. Political System of the UK.
95. Political System of Canada.
96. Political System of Australia.
97. Political System of New Zealand.
98. System of Education in the USA.
99. System of Education in the UK.
100. System of Education in Canada.
101. System of Education in Australia.
102. System of Education in New Zealand.
103. National Symbols of the USA.
104. National Symbols of the UK.
105. National Symbols of Canada.
106. National Symbols of Australia.
107. National Symbols of New Zealand.
108. Holidays in the USA.
109. Holidays in the UK.
110. Holidays in Canada.
111. Holidays in Australia.
112. Holidays in New Zealand.
113. Literature in the USA.
114. Literature in the UK.
115. Literature in Canada.
116. Literature in Australia.
117. Literature in New Zealand.

**Література для підготовки з дисципліни
«Лінгвокраїнознавство країн основної іноземної мови»**

Базова

1. Веклич Ю.І. *Англomовні країни (English-speaking countries)*. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2011. 288 с.

2. Веклич Ю.І. *Країнознавство*. Київ: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2004. 167 с.
3. Вигран О.Ф. *Знайомтеся: Великобританія*. Київ: Форум, 2001. 304 с.
4. Вигран О.Ф., Константинова О.М., Крупська І.Л., Теленкова С.І. *Знайомтеся: Сполучені Штати Америки*. Київ: Форум, 2002. 304 с.
5. Гапонів А.Б., Возна М.О. *Лінгвокраїнознавство. Англomовні країни*. Вінниця; НОВА КНИГА, 2005. 464 с.
6. *По Великій Британії*. Київ: Знання, 2002. 222 с.
7. Селіванова О.І., Байкова О.М. *Опановуючи англійську мову та культуру (Велика Британія, Сполучені Штати Америки)*. Київ: Ленвіт, 2008. 126 с.
8. Селіванова О.І., Байкова О.М. *Опановуючи англійську мову та культуру (Канада, Австралія, Нова Зеландія)*. Київ: Ленвіт, 2009. 135 с.

Допоміжна

1. Веклич Ю.І. *Geography of Great Britain: Книга для читання з географії Великої Британії (англійською мовою)*. Київ: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2004. 66 с.
2. Гогильчин С.И. *Британия сегодня*. Донецк: Академия, 1997. 72 с.
3. Кабакчи В.В. *Практика англоязычной межкультурной коммуникации*. Санкт-Петербург: Издательство «Союз», 2001. 480 с.
4. Красных В.В. *Этнопсихолінгвістика и лінгвокультурология*. Москва: ИТДГК «Гнозис», 2002. 284 с.
5. Ощепкова В.В. *Язык и культура Великобритании, США, Канады, Австралии, Новой Зеландии*. Москва/Санкт-Петербург: ГЛОССА/КАРО, 2006. 336 с.
6. Полупан А.П. *English-speaking countries. A cultural reader*. Харків: Країна мрій, 2002. 208 с.
7. Рум А.Р.У. *Великобританія: Лінгвострановедческий словарь*. Москва: Рус.яз., 2000. 560 с.
8. Тер-Минасова С.Г. *Язык и межкультурная коммуникация*. Москва: Слово/Slovo, 2000. 624 с.
9. Томахин Г.Д. *Реалии-американизмы. Пособие по страноведению*. Москва: Высшая школа, 1988. 239 с.
10. Тучина Н.В. *Speak English with Pleasure. Сучасні розмовні теми*. Харків: Торсінг, 2002. 288 с.
11. Устименко Т.А. *Основи міжкультурної взаємодії*. Полтава, 1998. 214 с.
12. McDowall D. *An Illustrated History of Britain*. Longman, 1997. 188 p.
13. O'Callaghan B. *An Illustrated History of the USA*. Longman, 1990. 144 p.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА

Знання студента на атестаційному екзамені оцінюються за стобальною шкалою з наступним переведенням балів до національної шкали та шкали ECTS, яке здійснюється в такому порядку:

Шкала університету	Національна шкала	Шкала ECTS
90-100 балів	5 – відмінно	A
83-89 балів	4 – дуже добре	B
76-82 балів	4 – добре	C
68-75 балів	3 – задовільно	D
60-67 балів	3 – достатньо	E
35-59 балів	2 – незадовільно	FX
1-34 балів	2 - неприйнятно	F

Оцінка **«Відмінно»**. Відповідь студента базується на рівні самостійного мислення з елементами творчого підходу. Знання структури курсу, теми викладеного питання, вміння скласти розгорнутий план з поставленого питання, вміння користуватись понятійним апаратом, точність формулювань, вміння синтезувати знання з декількох тем, грамотне і логічне викладення матеріалу. Студент володіє різнобічними навичками і методами розв'язання поставленої задачі, показує глибокі знання із спеціальності, вміння самостійно викладати їх зміст, робити узагальнюючі висновки.

Оцінка **«Дуже добре»**. Відповідь будується на рівні самостійного мислення. Знання структури курсу. Дає відповіді на запитання грамотно і по суті. Програмний матеріал освоєно. Можливі несуттєві проблеми в освоєнні деяких неосновних питань. Студент володіє різнобічними навичками і методами розв'язання поставленої задачі, показує глибокі знання із спеціальності, вміння самостійно викладати їх зміст.

Оцінка **«Добре»**. Відповідь будується на рівні самостійного мислення. Добрі знання структури курсу. Дає відповіді на запитання грамотно і по суті. Володіє навичками і методами виконання практичних завдань. Програмний матеріал освоєно. Можливі несуттєві проблеми в освоєнні деяких основних питань. Студент вміє використовувати свої знання для аналізу сучасної дійсності, показує знання з спеціальності та іншої передбаченої програмою літератури.

Оцінка **«Задовільно»**. Знання основної частини програмного матеріалу курсу. Вміння розкрити основні напрямки соціально-економічного розвитку народного господарства країни. Вміння пов'язати теоретичні положення дисципліни з рішенням практичних завдань на підприємствах галузі.

Оцінка **«Достатньо»**. Знання структури курсу. Знає зміст основних категорій дисципліни. Студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки.

Оцінки **«Незадовільно»**. Студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, не знає змісту основних категорій.

Розподіл балів здійснюється наступним чином.

I питання – 35 балів;

II питання – 35 балів;

III питання – 30 балів.